

Основна література

1. Типові патологічні процеси: навч. посіб. / В. Ю. Гарбузова, Т. Б. Олешко. — Суми : СумДУ, 2026. — 105 с.
2. Загальна нозологія : навч. посіб. / В. Ю. Гарбузова, Т. Б. Олешко. — Суми : СумДУ, 2025. — 120 с.
3. Навчальний посібник для підготовки студентів до єдиного державного кваліфікаційного іспиту "Крок-1" з патофізіології / В. Ю. Гарбузова, Т. Б. Олешко. — Суми : СумДУ, 2025. — 311 с.
4. Патологічна фізіологія: підручник / М. С. Регеда, А. І. Березнякова, Н. М. Кононенко та ін. ; за ред. : М. С. Регеди, А. І. Березнякової. — 2-ге вид., доп. та перероб. — Львів : Магнолія 2006, 2025. — 490 с.
5. Патофізіологія системи крові: навч. посіб. / В. О. Костенко, О. Є. Акімов, А. М. Єлінська, І. О. Ковальова. — Львів : Магнолія 2006, 2024. — 164 с.
6. Основи патології за Роббінсом і Кумаром = Robbins & Kumar Basic Pathology / В. Кумар, А. К. Аббас, Дж. К. Астер та ін. ; пер. з англ. І. Сорокіна, С. Гичка, І. Давиденко. — пер. 11-го вид. — Київ : Медицина, 2024. — 895 с.

Допоміжна література

1. Атаман, О. В. Патологічна фізіологія в запитаннях та відповідях / О. В. Атаман. — 6-те вид., оновл. і доп. — Вінниця : Нова Книга, 2021. — 568 с. — ISBN 978-966-382-886-2.
2. Атаман О. В. Патологічна фізіологія в запитаннях та відповідях: навч. посіб. / О. В. Атаман. — 6-те вид., оновл. і доп. — Вінниця: Нова Книга, 2021. — 568 с.
3. Кумар В. Основи патології за Роббінсом: у 2-х т. Т.2 / В. Кумар, А. К. Аббас Дж. К. Астер; ред.: І. Сорокіна, С. Гичка, І. Давиденко. — Пер. 10-го англ. вид. — Київ : Медицина, 2020. — 532 с.
4. Атаман, О.В. Патофізіологія: підручник: у 2-х т. Т.1 : Загальна патологія / О. В. Атаман. — 3-тє вид. — Вінниця: Нова Книга, 2018. — 584 с.
5. Атаман О.В. Патофізіологія: підручник: у 2-х т. Т.2: Патофізіологія органів і систем / О. В. Атаман. — 3-тє вид. — Вінниця: Нова Книга, 2019. — 448 с. + Гриф МОЗ.
6. Кумар В. Основи патології за Роббінсом: у 2-х т. Т.1 / В. Кумар, А. К. Аббас Д. К. Астер. — К.: Медицина, 2019. — 420 с.
7. Ataman O. Crash Course in Pathophysiology. Questions & Answers = Короткий курс патофізіології. Запитання та відповіді : посібник / О. Ataman. — Vinnytsia : Nova knyha, 2019. — 520 p.
8. General and clinical pathophysiology = Загальна та клінічна патофізіологія / А. V.

Kubyshekin, A. I. Gozhenko, V. F. Sagach et al. ; edited by A. V. Kubyshekin, A. I. Gozhenko. — 3rd ed. — Vinnytsia : Nova Knyha, 2019. — 656 p.

9. Основи патології за Роббінсом: у 2 томах. Том 1 / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон К. Астер; переклад 10-го англ. видання - К.: Медицина, 2019.- 420 с.
10. Основи патології за Роббінсом: у 2 томах. Том 2 / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон К. Астер; переклад 10-го англ. - К.: Медицина, 2020.- 532 с.
11. USMLE Step 1: Pathology: Lecture Notes / J. Barone, M.A. Castro. — New York: Kaplan, 2019. — 285 p.
12. Kumar V. Robbins Basic Pathology / V. Kumar, A. K. Abbas, J. C. Aster. — 10-th ed. — Philadelphia: Saunders Elsevier, 2018. — 935 p.
13. Роль системи матричного Gla-протейну в патогенезі склеротичних уражень артерій та їх ускладнень: монографія / В.Ю. Гарбузова. — Суми: СумДУ, 2020. — 357 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Курс патофізіології на платформі OCW <https://ocw.sumdu.edu.ua/content/1007>
2. Kniashkova P. V., Harbuzova V. Y., Pokhmura V. V. The Link between ANRIL Gene rs4977574 Polymorphism and Common Atherosclerosis Cardiovascular Complications: A Hospital-Based Case-Control Study in Ukrainian Population. // BioMed Research International, 2022, 8468202. <https://doi.org/10.1155/2022/8468202>
3. Ya. D. Chumachenko, M. O. Kyrychenko, D. M. Ramazanova, M. V. Smilianova, V. Yu. Harbuzova, O. V. Ataman. Association study between BGLAP RS1800247-polymorphic variant and type 2 diabetes mellitus development among hypertensive and non-hypertensive Ukrainians. Zaporozhye Medical Journal, Vol. 23 No. 3 (2021). <https://doi.org/10.14739/2310-1210.2021.3.220651>
4. Lukavenko I., Kolnoguz A., Harbuzova V., & Ataman O. (2021). LncRNA SRA gene polymorphisms and risk of gynecological pathology development among Ukrainian women with proliferative type of benign breast disease without atypia. Zaporozhye Medical Journal, 23(5), 651-655. doi: 10.14739/2310-1210.2021.5.230144.

Періодичні видання

1. Obukhova O., Kyrychenko M., Lukavenko I., Harbuzova V.Y. The Link Between VDR Gene rs7975232 Polymorphism and Benign Proliferative Breast Disease in Ukrainian Population. BioMed Research International. 2026. 2026 (1). №5536121 DOI: 10.1155/bmri/5536121.
2. Biesiedina A.A., Harbuzova V.Y., Obukhova O.A., Oleshko T.N., Demenko M.N. Association between rs10735810 polymorphism of the vitamin D receptor (VDR) gene and the development of physical qualities in ukrainian athletes from

the sumy region. Eastern Ukrainian Medical Journal. 2025. 13 (3). C. 757-769
DOI: 10.21272/eumj.2025;13(3):757-769.

3. Neurobiological aspects of pathogenetic mechanisms in the development of posttraumatic stress disorder (literature review) / Oleshko O., Berladir K., Oleshko T., Hlushchenko V., Korol O., Bilokonskyi V., Boiko V., Kiriiienko O., Chaikin R., Nosov A., Larin O. // Eastern Ukrainian Medical Journal. – 2025. – Vol. 13(1). – P. 39–54.

4. Harbuzova V, Kyrychenko M, Lukavenko I, Obukhova O. The relation of rs731236 polymorphism of the vitamin D receptor gene (VDR) with the development of proliferative benign dysplasia of the mammary gland in women from the Sumy region of Ukraine. East Ukr Med J. 2024;12(4). P. 1018-1028. DOI: [https://doi.org/10.21272/eumj.2024;12\(4\):1018-1028](https://doi.org/10.21272/eumj.2024;12(4):1018-1028)

5. Biesiedina A. A. Relationship of dermatoglyphics with speed of reaction and type of temperament of athletics / Antonina A. Biesiedina, Maryna M. Demenko, Tetiana M. Oleshko, Anastasiia Yu. Starchenko, Zoia M. Levchenko // Wiadomości Lekarskie Medical Advances. 2023; 12: 2564- 2571. doi:10.36740/WLek202312103.

6. Obukhova O., Harbuzova V., Zavadzka M., et al. Analysis of the blood hypercoagulation risk in patients with ischemic atherothrombotic stroke depending of the vdr gene polymorphisms // Pol Mercur Lekarski, VOLUME LI, 2023, ISSUE 4, JUL – AUG. P. 334 – 338

7. Demenko M, Harbuzova V, Obukhova O, Biesiedina A, Levchenko Z. Personal component of graphomotor skills of children aged 5–8 years. East Ukr Med J. 2023;11(4):442-452. DOI: [https://doi.org/10.21272/eumj.2023;11\(4\):442-452](https://doi.org/10.21272/eumj.2023;11(4):442-452)

8. Moiseienko K., Obukhova O., Harbuzova V. Association between MALAT1 rs4102217-polymorphic variant and ischemic atherothrombotic stroke development in people with increased body mass index // Eastern Ukrainian Medical Journal, 2022, Vol 10, No 2. – P. 131-137. [https://doi.org/10.21272/eumj.2022;10\(2\):131-137](https://doi.org/10.21272/eumj.2022;10(2):131-137).

9. Pogorielova O.S., Korniiienko V.V, Chumachenko Ya.D., Obukhova O., Martsovenko I., Grek A., Prystupa L., Harbuzova V. Association of MMP-9 genetic polymorphism and MMP-9 concentration with echocardiographic parameters in Ukrainian patients with coronary artery disease // Eastern Ukrainian Medical Journal, 2022, Vol 10, No 3. – P. 223-232. [https://doi.org/10.21272/eumj.2022;10\(3\):223-232](https://doi.org/10.21272/eumj.2022;10(3):223-232)

10. Oleshko, T.B., Chaika, I.S., Oleshko, T.M., Harbuzova, V.Y. Influence of LYS198ASN polymorphism of endothelin-1 gene on ischemic atherothrombotic stroke characteristics // Wiadomości Lekarskie. – 2020. – Vol. LXXIII. – № 4. – P. 657–661.